

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р ПЕТИНА ВАЛЕНТИНОВА ВИЧЕВА, ВВМУ “Н.
Й. Вапцаров”

Доцент по: 2.1 Филология, научна специалност “Общо и
сравнително езиковедие” (приложна лингвистика)
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в професионално направление: 2.1. Филология, научна
специалност: Германски езици (английски език)

С кандидат БАРДА ХАШИМ ГАШИ

Дисертационен труд „Интегриране на модели от приложната
лингвистика и съвременни умения в програмата на
специализирани курсове за студенти в областта на
селскостопанските науки и изкуства”

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с оригинално заглавие *Integrating Applied Linguistics Approaches and Modern Competences in the ESP Courses for Students of Agricultural Sciences and Arts*, общ обем от 213 страници и съдържа увод, 6 глави, заключение, списък на използваните източници – общо 145, както и 5 приложения.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Настоящото изследване е значимо, тъй като резултатите могат да бъдат използвани при разработването и оценката на курсовете по английски език за специални цели, както и да се повиши тяхната ефективност. Освен това, проучването на структурата на курсовете може да подпомогне преподавателите да превъзмогнат ограниченията на обективните условия и да използват изследването при разработването на учебните програми.

В увода се разглеждат факторите, които обосновават значимостта и актуалността на изследвания проблем както в теоретичен, така и в практически план. Съвсем основателно е изтъкната нарастващата роля на английския език за специални цели (ESP), като се има предвид важноста на този език в академичните среди и неговото развитие във всички професионални сфери като лингва франка. Важно е да отбележим, че основните теоретичните постановки и постулати свързани с езика за специални цели са отдавна установени и

въпреки че са обект на непрекъснато изучаване, изследване и осъвременяване, тяхното разглеждане от гледна точка на приложната лингвистика не е толкова всеобхватно. За изследователите в областта, обаче, все по-важно е, образно казано не “как стоят нещата”, а “как се случват”. В този аспект, приложната лингвистика дава възможност да се разглеждат теоретичните проблеми практически и да се търсят решения.

В основата на изследването стои идентифицирането и проучването на начините за усъвършенстване на знанията и уменията на студентите в курсовете по специализиран английски език. От научно-приложна гледна точка изследването може да се разглежда като база за други проучвания свързани с ефективността на на ESP курсове, тяхното прилагане и оценка.

Изследването се занимава с приложението на ESP програми на ниво бакалавър в Косово, като се посочва че проучвания от такъв род са малко на брой. Тази констатация е достатъчното основание дисертантката да се насочи към изследването на проблема.

2. Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

В уводната част се представя концептуалната рамка на изследването, в която прецизно се диференцират и формулират обекта, предмета, целта, задачите и изследователските въпроси. Основната цел - да се проучи настоящото състояние на курсовете по специализиран английски език на студентите от два факултета на университет “Хаджи Зека” е ясно дефинирана. Прави впечатление дългосрочното изследване на обекта, което напълно съответства на удовлетворяване на поставената задача, а именно да се установи дали включването на нуждите на студентите в съответните установени процедури спомага за изготвянето на програма, която способства адекватното участие на студентите в процеса на обучение.

Трябва да се отбележи, че задачите са представени ведно с използваните подходи при осъществяване на изследването. От една страна това пречи на ясното им открояване, но от друга страна е разбираемо желанието от страна на дисертантката да изясни собствено виждане при дефинирането им. Основната задача на изследването, да се изготви програма за подготвителен курс, който да бъде мост между Общопотребимия английски език и специализирания език е експлицитно изразена.

3. Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература.

Изследването на проблема е осъществено всеобхватно и задълбочено. Личи си познаването на ситуацията в двата факултета, където се извършва проучването. Похвален е изборът на проблем, който малко изследван досега в съответната локална ситуация, както и стремежът да се изгради основа за по-нататъшни изследвания, които да подпомогнат преподавателите при

обучението на студенти в курсовете по специализиран език. Цитиранията при дефинирането на специализирания език показват задълбоченост на изследването. Бих препоръчала включването на постулатите на Сейгър, считани за основополагащи при дефиниране на езика за специални цели. Също така, трябва да отбележим задълбоченото представяне на ролята на различните подходи на приложната лингвистика при изследване на специализиран език.

4. Коректност при цитирането на представителен брой автори.

В автореферерата на дисертационния труд са посочени 145 проучени източника, 128 от които на английски, 2 на албански и 1 на немски. Дисертационният труд отговаря на изискванията за цитиране на източниците.

5. Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването

Прегледът на литературата свързана с изследвания проблем е задълбочен и обуславя неговия теоретичен модел. Експирименталните инструменти отговарят на поставените задачи. Конструиран е и е обоснован теоретично модел на уиверситетска програма за подготвителен курс по общ английски, чиято цел е да се подобри курса по специализиран език на студентите от двата факултета на университета. Този модел дава възможност да се идентифицират съответните нужди на обучаемите и да се подготвят за съответната университетска среда на обучение. Литературният преглед е изчерпателен и е обвързан с експиреманталния инструментариум на изследването.

6. Съответствие на избраната методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Със съществена значимост за цялото дисертационно изследване се отличава трета глава – „Методология на изследването“. Прави впечатление, че на методологията е отделена една голяма част от изследването. Най-често на методологията се отделя параграф от главата, представяща резултатите от емпиричното изследване. Обособяването на отделна глава посветена на методологията в проведеното изследване е от съществено значение и се обуславя от прилагане на смесения (качествено-количествен) методологически подход. Съвсем резонно дисертантката е стигнала до необходимия извод, че трябва да отдели специално внимание и място на обосноваването на методологическия подход, който е избрала да приложи.

7. Наличие на собствен принос при събирането и анализирането на емпиричните данни.

Проведеното изследване се отличава с продължителен период на събирането на емпиричните данни. Използването на различни подходи и представянето на направения анализ на емпиричните данни посредством статически данни, графики табрлицы и модели, показват задълбоченост на изследването и

подчертават собствения принос на дисертантката. Използвано е онлайн проучване и два теста, които дават информация за нивото на владеене на специализиран английски език на респондентите, техните очаквания от завършването на съответния курс, както и проучване на мотивацията на обучаемите по отношение на изучаването на специализиран език. Що се отнася до използвания инструментариум на интервю – тук очакванията са за по-задълбочена разработка на базата на този подход. Обаче, имайки предвид наборът от използваните различни подходи, считаме, че за целите на този дисертационен труд, на този етап, разработката е адекватна. Всъщност, дисертантката осъществява умело представянето и анализа на резултатите от изследването. Подходът ѝ дава възможност да се добие ясна представа за цялостния дизайн на емпиричното изследване.

Описание на приносите:

1. Кратка характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

В представеният за рецензиране труд на дисертантката е осъществен точен и адекватен анализ на състоянието на университетското обучение по специализиран език на ниво бакалавър в университета “Хаджи Зека” в Косово. Изследването е проведено със 100 обучаеми и общият модел на цялостното изследване включва няколко фази, което гарантира неговата представителност. Изследването протича в рамките на цялостния курс на обучение на респондентите, като обхваща три фази на проучване – предврителна фаза, която включва входен тест и онлайн проучване, втора фаза, която включва наблюдение по време на курса на обучение и трета фаза – тест за проверка на успеваемостта и подструктурирано интервю. Предварителният тест е администриран преди началото на курса за идентифициране степента на владеене на английски език. Резултати са сравнени с резултатите от писмения тест за постиженията в края на програмата по английски език за специални цели. Експлицитната проверка на резултатите от проучванията на завършилите курса на обучение по специализиран английски език на студентите от различните изследвани специалности, води до съответните адекватни изводи направени в дисертацията, основният от които е необходимостта от подготвителен курс по английски език и изработването на подходяща програма. Получените резултати дават отговор на актуални въпроси - дали трябва да се правят промени в обучението по специализиран английски език в посочените факултети, в каква посока да са направените промени, кои са техните измерения и др. Похвално е, че събраните данни са анализирани с помощта на софтуер за статистически пакет за социални науки (SPSS). Проучването съдържа 40 въпроса, които са оценени по четирибалната Ликъртова скала степенувайки отговорите на съгласие от 1 (категорично несъгласен) до 4 (категорично съгласен).

2. Описание на приносите на кандидата и класифицирането им.

Някои от достойнствата на дисертационния труд са свързани с многостранния и интердисциплинарен подход при осъществяване на проучването. Изброени са следните приносни моменти от дисертантката:

- Преглед на историята и развитието на ESP;
- Преглед на състоянието на ESP в Косово;
- Профил на обучаемите по отношение на техните нагласите и очакванията към постиженията им в курса по ESP;
- Подробен анализ на ESP тенденциите в трите катедри на Факултета по изкуствата и група от четиридесет студенти от Факултета по агробизнес;
- Изследване на профила на курса по ESP, включително анализ направен преди курса, по време на курса и след курса;
- Подробна подготвителна програма за бакалавърска степен.

Считам, че няма достатъчен мотив за включването на прегледа на историята и развитието на ESP като приносен момент, но бихме отчели като принос факта, че настоящото изследване е едно от малкото по рода си в Косово, както подчертава дисертантката.

3. Оценка на степента на лично участие на дисертанта в приносите.

Дисертационният труд показва уменията на дисертантката за анализ въз основата на теоретични познания. В хода на изследването са използвани количествени методи – тестове и онлайн проучване. Посредством тези количествени методи се отчита ефективността на обучението по общ и специализиран език. В изследването се използват и качествени методи - интервю и наблюдение. Интервюто има за цел да установи отношението на студентите относно качеството на обучението по специализиран английски език. Наблюдението, провеждано по време на обучението, измерва интензивността на усвояване на понятията и съответните уменията в хода на курса на обучение. Направено е статистическо представяне на данните. Използван е разнообразен инструментариум с цел да се установи истинността на формулираните хипотези от различни гледни точки, което говори за добра изследователска култура. Получените емпирични резултати са интерпретирани подробно и са направени съответните изводи.

4. Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Представеният автореферат е в обем от 46 страници е добре структуриран и отговаря на изискванията за обем. Той отразява не само основните резултати, получени от дисертационното изследване, но дава представа и за детайли от него.

Въздействия на дисертационния труд върху външната среда. 1. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Дисертантката е представила 4 публикации по темата на дисертационното изследване, 2 от които са статии в научни списания и 2 статии в научни сборници от конференции.

Мнения, препоръки и бележки.

1. Да бъде отстранена техническа грешка на стр. 83 – „the were used“.
2. Във връзка с представената в дисертационния труд програма за подготвителен курс, да се отбележи броят на съответните академични часове.
3. В по-нататъшни разработки изследването може да се разшири като се направи съпоставка на ситуацията в сродни чуждестранни университети (например български университет)

Заклучение

Дисертационният труд заслужава положителна оценка както поради задълбочеността на теоретичните постановки, така и поради задълбочения анализ и изследване на емпиричния материал. Смятам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема: „Интегриране на модели от приложната лингвистика и съвременни умения в програмата на специализирани курсове за студенти в областта на селскостопанските науки и изкуства“, представен от Барда Хашим Гаши и препоръчвам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1 Филология, научна специалност: Германски езици (английски език).

29.01.2022

Рецензент:

/доц. д-р Петина Вичева/